

ÅRSMELDING 2019

BERGEN ELDRERÅD

*Styrker eldre sin deltakelse og medvirkning på alle
samfunnsområder*

Årsmelding 2019 Bergen eldreråd

Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd kom i 1991 og innebærer en plikt for kommunen å opprette eldreråd "for å sikre eldre innverknad i alle saker som vedkjem dei."

Se eldrerådets nettsider: <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/eldreradet> for mer informasjon om det juridiske grunnlaget for eldrerådets arbeid.

Sammensetningen av Bergen eldreråd 2016 - 2019

Medlemmer		Varamedlemmer
Inger Johanne Knudsen	leder	Kari A Frønsdal
Per E. Stiegler	møteleder	Tollak Hjelmervik
Berit Strandborg	nestleder	Vigdis Ravnøy
Inger Sjong		Helge Grotle
Willy Gustafson		Connie Moberg
Arne Gunnar Trædal		Silje Hjemdal
Einar Drageland		Per Sherling

Inger Johanne Knutsen, Per E. Stiegler og Berit Strandborg har utgjort eldrerådets AU.

Eldrerådet avholdt ti ordinære møter i 2018 og ett ekstraordinært møte. Det har vært seks innlegg under åpen halvtime. Fratrukket standardsaker har Eldrerådet behandlet 95 saker.

Byråd for helse og omsorg har møtt i rådet fem ganger og byrådslederen har møtt en gang.

Om rådets overordnede strategi

Eldrerådet har i 2019 prioritert arbeidet med å få fortgang i byggingen av nye sykehjemsplasser i Bergen og å få fokus på kvaliteten på sykehjemmene og i de hjemmebaserte tjenestene.

Eldrerådet har vært aktiv med å fremme sine saker og argumenter i media. Dette har resultert i at eldrerådet har vært med på å skape oppmerksomhet rundt flere store saker.

Prioriterte saker og tema i 2019

Eldrerådet har vært aktive i 2019 og har behandlet mange saker, avgitt høringsuttalelser og innspill og mottok informasjon, fra ulike byrådsavdelinger, etater, arbeidsgrupper, prøveprosjekt og interessegrupper. Alle rådets saker og sakspapirer er tilgjengelig her: <https://www.bergen.kommune.no/politikk/styresett/#/utvalg/230855>

Sykehjem og sykehjemsplasser

Eldrerådet har lenge vært opptatt av at det er for få sykehjemsplasser og at dette fører til at mange som ønsker, og trenger sykehjemsplass ikke får dette. Pasienter blir liggende på korttidsplasser, mens de venter på den langtidsplassen de har fått vedtak om.

Situasjonen for hørselshemmede eldre

Eldrerådet har vært bekymret for situasjonen til eldre som får dårligere hørsel, noe som ikke nødvendigvis oppdages og følges opp tidlig nok. Dette er blant annet omtalt i rådets høringsuttalelse til Seniorplan for Bergen kommune, i tilbakemeldingen om flyttingen av kompetansesenteret ved Bergen voksenopplæring til byrådsavdeling for helse og omsorg, og i kommunikasjonen med NRK etter møte med NRKs tilgjengelighetssjef i juni.

Leve hele livet

Regjeringen la frem kvalitetsreformen Leve hele livet i 2018. Eldrerådet har hatt den oppe på flere møter og har vedtatt at de skal ha fokus på tiltakene i planen i hele 2019. Representanter fra eldrerådet har også deltatt på flere møter om arbeidet med Leve hele livet.

Rådet har også hatt en god og konstruktiv samtale med etatsdirektør Anita Wøbbekind Johansen om kvalitetsforskjeller på sykehjemmene i Bergen i møte 13. november.

Eldrerådet har også uttalt seg til høringssaken om opprettelse av et eldreombud.

Tillits- og faglighetsreformen

Eldrerådet ser positivt på tillits- og faglighetsreformen og har deltatt aktivt i arbeidet med denne. Representanter fra rådet har sittet i alle de bydelvis arbeidsgruppene og rådet har også vært med i styringsgruppen.

Eldrerådet ser med bekymring på at reformen ikke er kommet lengre og det synes klart for rådet at det må følge mer midler med reformen for at dette skal skje.

Universell utforming og eldres situasjon i større reguleringsplaner

Eldrerådet har behandlet flere store reguleringsplaner. Hovedfokuset her har vært på mulighet for å parkere nær boligen for personer som ikke kan klare seg i hverdagen uten bil. Dersom kommunen skal satse på at det skal være mulig å bo hjemme så lenge som mulig så må man også sørge for at man har tilgjengelighet til boligene. I tillegg har rådet vært opptatt av at det må være trygt å bevege seg ute og har særlig bemerket måking om vinteren og god belysning på kveld og natt.

Eldrerådet har blant annet belyst dette i sin høringssuttalelse til Gåstrategi for Bergen.

Rådets organisatoriske plassering og rolle i kommunen

Arbeidet med rådets plassering har gått over flere år. I 2019 ble det endelig tatt en avgjørelse og fra og med sommeren 2019 er rådet plassert sammen med kommunalt råd for funksjonshemmede ved byrådsleders avdeling. Sekretariatet er kommet godt på plass her og rådet er så langt fornøyd med den nye plasseringen og håper at det vil gi gode effekter for det nye rådets samarbeid med de ulike byrådsavdelingene.

Ildsjelprisen

Eldrerådets medlemmer kommer i kontakt med mange enkeltpersoner og organisasjoner som gjør en stor innsats for at eldre i Bergen skal få et bedre liv. I 2019 vedtok rådet å opprette en ildsjelpris, som skulle tildeles en person eller organisasjon som hadde gjort en spesiell innsats for eldre i Bergen. Den første ildsjelprisen ble tildelt Ladegårdens venner 13. november.

Eldrerådets aktivitet

Eldrerådet er representert i brukerrådene på alle sykehjemmene i Bergen og har i tillegg fått møte- og talerett i styret på to private institusjoner. I tillegg til dette deltar representantene i et stort antall arbeidsgrupper, særlig innen fagfeltet helse og omsorg.

Eldrerådet har blant annet vært representert i:

- Produktrådet
- Sentral kvalitetsgruppe for aldersinstitusjoner
- Sentral kvalitetsgruppe for hjemmesykepleie
- Styringsgruppen USHT
- Referansegruppe for sykehjemmene Råstølen og Sandsli.
- Referansegruppe for sykehjemmene Åsane og Midtbygda
- Kunstgruppe ved Sandsli bo- og aktivitetssenter
- Prosjektgruppe Dagsentre i nye roller
- Arbeidsgruppe for Langvarige koordinerte tjenester (Spesialisthelsetjenesten)
- Samarbeidsutvalget Helse Bergen – kommunene
- Polyfon – arbeidsgruppe for musikkterapi
- Arbeidsgruppe Seniorplan

- Faggruppe for Lærings- og mestringssenteret
- Nettverk for utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester
- Arbeidsgruppe for Åsane sykehjem
- Arbeidsgruppe for nye Frieda Fasmer sykehjem

Større planer der elderrådet har deltatt i arbeidet

- Seniorplanen Aldersvennlig by

Planen kommer fra byrådsavdeling for helse og omsorg. Elderrådet har deltatt med en representant i referansegruppen og planleder har vært i rådet tre ganger i 2018 og har fått skriftlige innspill til planen. Elderrådet leverte en høringsuttalelse til planen i mars 2019. Planen ble sluttbehandlet i juni 2019.

- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

Planen kommer fra byrådsavdeling for helse og omsorg. Elderrådet har hatt en representant i arbeidsgruppen. Planen ble sluttbehandlet i juni 2019

- Plan for helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende eldre

Planen kommer fra byrådsavdeling for helse og omsorg. En omfattende plan om helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende eldre. Planleder har møtt i rådet to ganger og rådet har gitt en omfattende skriftlig uttalelse. Elderrådet sendte en høringsuttalelse til planen i februar 2019

Oversikt over en del andre saker/innspill av betydning

- Reglement for elderrådet

En gjennomgang viste at elderrådet ikke hadde fått noe nytt reglement siden det ble opprettet. Rådet tok derfor initiativ til å foreslå ett nytt reglement som blir sendt videre til bystyret. Det er bystyret som skal vedta elderrådets reglement, men rådet har rett til å uttale seg før det blir vedtatt og, som i dette tilfellet, å selv foreslå endringer.

Nytt reglement for elderrådet ble vedtatt i Bergen bystyre 18. desember 2019.

- Brukerråd ved private/ideelle sykehjem

Elderrådet har vært opptatt av at det også må være innsyn i driften til de private/ideelle sykehjemmene og har ved flere anledninger bedt byrådsavdelingen om å be disse sykehjemmene om å opprette brukerråd.

- BPA for personer over 67 år

BPA er en rettighetsfestet bestemmelse for personer under 67 år. Personer som har BPA når de fyller 67 år kan beholde ordningen, men personer som får behov for BPA etter at de fyller 67 år har ikke rett til å få dette.

Elderrådet har, både i brev til byrådsavdelingen og i høringsinnspill til Helse – og omsorgsdepartementet spilt inn at også personer over 67 år burde få rett til BPA.

- Innspill til arbeidet med kommunal planstrategi

Eldrerådet ble invitert til å komme med innspill til det totale utfordringsbilde i Bergen som en del av forarbeidet til arbeidet med en kommunal planstrategi for neste bystyreperiode.

Budsjett 2019

Eldrerådet behandlet budsjettforslaget i sitt møte 13. november 2019 og vedtok følgende innspill:

Følgende punkter oversendes til utvalg for helse og sosial:

- Byggingen av sykehjemsplasser må skje hurtigere. Det må settes av midler til forprosjekt for ytterligere ett sykehjem slik at dekningsgraden ikke går ned.
- Mens man planlegger ett nytt sykehjem på Laksevåg må B-sykehuset beholdes og brukes som avlastningssykehjem
- Sykehjemmenes driftsbudsjett må økes slik at de kan opprettholde en god bemanning.
- Den planlagte ombyggingen og rehabiliteringen av stiftelsen Metodisthjemmet må følge tidligere tidsplan og ikke utsettes til rulleringen av Omsorg med kunnskap.
- Hjemmetjenestenes driftsbudsjett må økes slik at det kan opprettholdes en god og forsvarlig bemanning.
- I 2019 har Etat for sykehjem hatt ansatt to matverter som har kurset og fulgt opp de sykehjemsansatte på sluttbehandling og servering av mat. Eldrerådet ber om at disse to stillingene beholdes i 2020 slik at flere sykehjem kan få denne hjelpen
- Det er foreslått å legge ned ordningen med ungdomsjobb på sykehjemmene. Eldrerådet mener at dette både er en viktig rekrutteringsstrategi og et godt trivselstiltak for beboerne på sykehjem og ber om at ordningen videreføres.
- Det er foreslått å redusere bemanningen i omsorgsboliger for eldre. Eldrerådet viser til at de som bor i omsorgsboliger, som oftest er pleietrengende og at hjemmetjenestene allerede er sterkt belastet. Eldrerådet foreslår derfor at bemanningen i omsorgsboligene ikke reduseres.
- Eldrerådet har fått tilbakemelding om at det er 15,8 årsverk fysioterapi i sykehjemmene. Eldrerådet mener at dette bør økes slik at hvert sykehjem får minst en halv stilling som fysioterapeut. Det må også være fysioterapistillinger knyttet til langtidsplassene.
- Tillitsreformen må få en bedre finansiering. De som skal arbeide med dette må få tid til å ha møter og arrangementer som både kan gi informasjon og skape entusiasme for prosjektet.

Følgende innspill oversendes til utvalg for miljø og byutvikling

- Det vurderes en kommunal erstatning for servicelinjene som er lagt ned i flere bydeler i Bergen.
- Betydningen av universell utforming, blant annet god belysning og godt vedlikehold av fortauer og gangveier må understrekes i alle større planer.

Uttalelser til bystyrekomiteene

- Komite for helse og sosial

Plan for helse og omsorgstjenester til hjemmeboende eldre 2019-2022

Seniorplan for Bergen kommune

Angående ombygging og rehabilitering av Stiftelsen Metodisthjemmet.

Sluttrapport Smart omsorg

Informasjon gitt i rådet

- Byrådsavdeling for helse og omsorg

Overføring av kompetansesenteret ved Bergen voksenopplæring (9.1)

Informasjon om utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland (9.1)

Melding og håndtering av hendelser/avvik i byrådsavdeling for helse og omsorg. (24.9)

Oppfølging av seniorplanen (24.9)

- Etat for sykehjem

Presentasjon av ny etatsdirektør (30.4)

Tilsyn fra avdeling miljørettet helsevern og oppfølging av funnene (29.5)

- Byrådsavdeling for finans, innovasjon og eiendom

Driften av Sjøfarendes aldershjem (15.2)

- Helse Bergen

Informasjon fra Haraldsplass og Haukeland sykehus om samarbeidet med kommunen om utskrivingsklare eldre pasienter.

- Pasient og brukerombudet

Informasjon om ombudets arbeid (30.4)

Storbykonferansen 2019

Eldrerådene fra de ni største byene i Norge: Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Trondheim og Tromsø, samler seg en gang i året til en storbykonferanse. I forkant av konferansen sender de ulike rådene inn forslag til saker der de mener at konferansen bør uttale seg og rådslederne møtes en dag i forveien for å lage de endelige forslagene som så behandles på konferansen, gjennom gruppearbeid og plenumsdebatter.

I juni 2019 var det Tromsø som var vertskap for storbykonferansen. Fem representanter fra eldrerådet i Bergen deltok.

Storbykonferansen vedtok følgende uttalelser

- Finansiering av offentlige sykehus
- Tannhelse for eldre – stort hull i velferdstjenestene
- Medikamentsituasjonen i Norge
- Pasientreiser – behov for endringer

Befaringer

- Slettebakken sykehjem – to representanter fra eldrerådet sammen med komite for helse og sosial
- Gartnermarken omsorgsboliger – sammen med Bodø eldreråd
- Kvednatunet omsorgsboliger (Fjell kommune) sammen med Bodø eldreråd.

Deltakelse på kurs, konferanser og møter

- Hordaland Fylkes Eldreråds rådskonferanse
- Dialogmøte om eldrestyrt planlegging på Gardermoen. Samling av seks kommuner og fylkeskommuner som ga innspill til rådet for et aldersvennlig Norge.
- Fylkesmannen i Hordalands møte om Leve hele livet i juni.
- Møte med NRKs tilgjengelighetssjef om teksting og annen tilrettelegging for hørselshemmede
- Konferanse: Livet som senior, ny livsfase – nye vaner? I forbindelse med eldredagen 1. oktober
- Fylkesmannens Leve hele livet konferanse

Til slutt

Byråder for helse og omsorg Rebekka Ljosland og Beate Husa har vist stor vilje og evne til å prioritere «byrådens halvtime» og samarbeidet med eldrerådet. Eldrerådet vil gjerne takke byrådene for deres positive holdning og gode oppfølging av Eldrerådet og våre saker.

Eldrerådet vil gjerne takke direktør for etat for sykehjem Karl Henrik Nicolajsen for godt samarbeid over mange år og også ny direktør, Anita Wøbbekind Johansen for gode orienteringer og samarbeid nå i oppstarten. Rådet vil også takke byombud Erik Dahl for oppfølging og samarbeid.

Eldrerådet vil også takke byrådslederne Harald Schjelderup og Roger Valhammer og byrådsleders avdeling for god oppfølging i prosessen med flytting av rådet.

Eldrerådet takker alle våre samarbeidspartnere for samarbeidet i 2019 og vi ser med glede fram til videre samarbeid og deltagelse i nye prosjekter og nye politiske saker.

Bergen, april 2020
Inger Johanne Knudsen, leder